

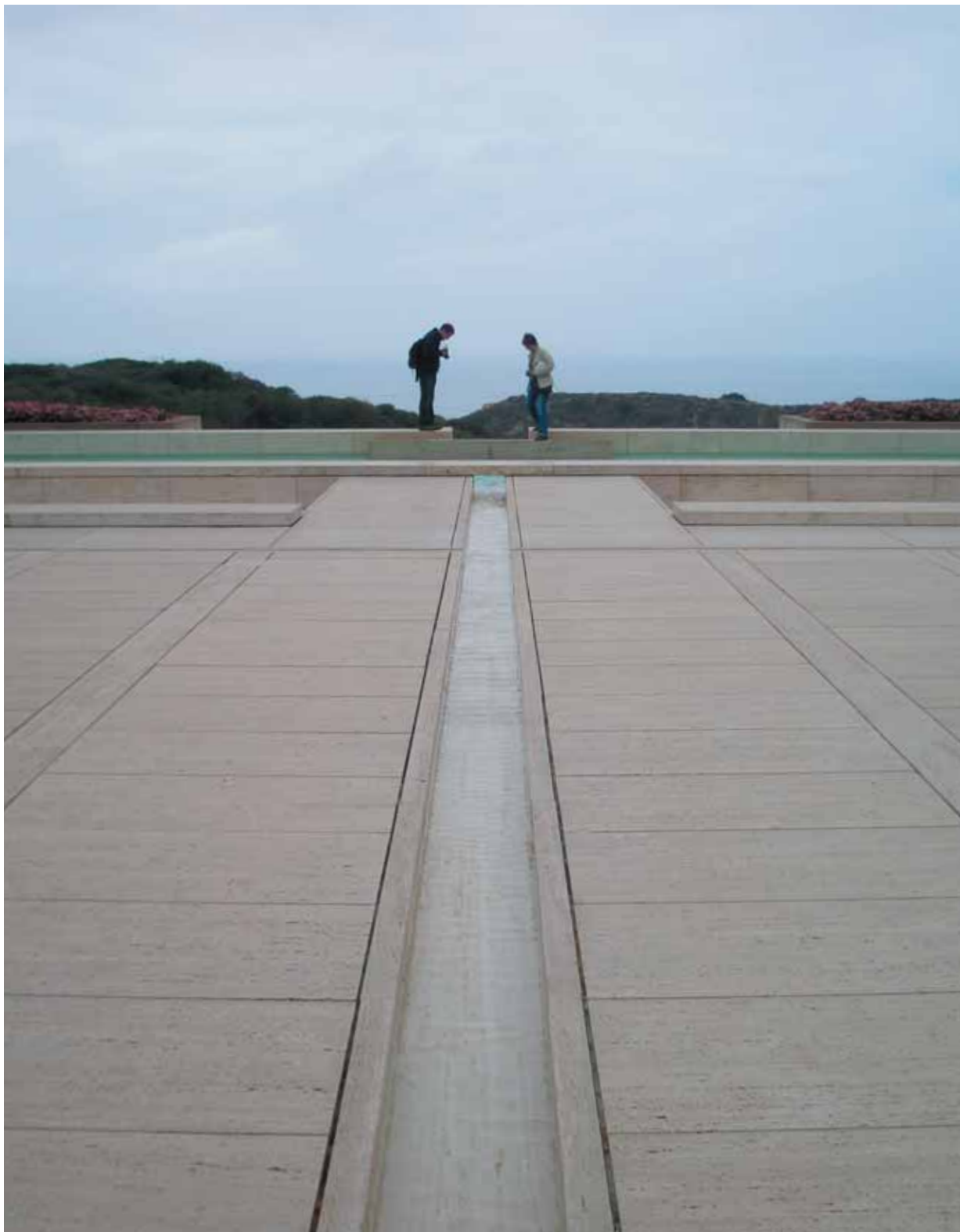

www.archipelvzw.be

WONING

Woning te Leerdaal door Macken & Macken. Foto: Paul Casaar

Arnout Fonck en Greet Paulissen bij het Jonas Salk Institute in La Jolla

↳ VOORWOORD

OMTRENT DE ARCHITECTUURREIS NAAR CALIFORNIA

EN DE LEZINGEN VAN DAVID CHIPPERFIELD EN ABALOS Y HERREROS

“Er zijn twee tragedies in het leven. De ene is jouw hartewens niet in vervulling te zien gaan, de andere is hem vervuld te zien.” George Bernard Shaw in ‘Man and superman’ (1903)

De kunstenaar ondergaat geen droom, maar scheidt hem

Het is nu al enkele dagen geleden dat we alle honderd terug met beide voeten in Belgenland stranden. Vermoeid en koud, maar boordevol ervaringen en inspiratie. De architectuurreis naar California was fantastisch! Ik ben er zeker van dat velen mijn mening delen en ook ben ik ervan overtuigd dat ik in deze uitzonderlijke situatie de meest geschikte persoon ben om dit toe te lichten. Als buitenstaander bij de reisleiding (voor 28 maart 2007 zette ik immers nooit eerder voet op Californische bodem) heb ik ongelooflijk gedreven mensen gade geslaan. De passie waarmee Wim en Géry een evenwichtig en rijk programma hebben samengesteld en tot enkele uren voor aankomst van de groep nog steeds met volle energie op zoek waren naar NOG meer bijzondere bouwwerken als aanvulling op het programma, is nauwelijks te schatten. Hun branie heeft er ook voor gezorgd dat we bij de meest exclusieve persoonlijkheden over de drempel mochten stappen met een gevolg van honderd fanatiekelingen. Nicole en Felicity hebben alle handbagage-, hotel-, lunchpakket-, paspoort- en vliegticketzorgen van ieders schouders getild, waren alleen tevreden met het beste van het beste rollende materieel, wisten door hun jarenlange ervaring alle Amerikaanse of Californische merkwaardigheden met een kwinkslag bij te brengen en zorgden gezwind voor een oplossing bij programmawijzigingen. Ten slotte kan ik dan wél als reisleider vertellen dat jullie een prachtige groep waren. Geïntrigeerd, hongerig naar méér, uiterst actief, attent en ook bezorgd (om ons). Hartelijk dank!

Leuk om te weten is ook dat terwijl wij met volle teugen aan het genieten waren van architectuur op Amerikaanse bodem, bestuursleden Frederik en Andie in Londen volop de volgende Archipel architectuurreis aan het uitstippelen waren (voorlopige reisdata: donderdag 27 tot zondag 30 september 2007)!

De wens is de moeder van de teleurstelling

Maar na al deze euforische woorden, toch ook minder positieve boodschappen. David Chipperfield, onze ‘top of the bill’-spreker voor dit werkjaar, heeft zijn lezing voor juni 2007 geannuleerd. De enige troost die we hebben is dat hij niet alleen Archipel (en de drie andere aanvragen vanuit België) definitief heeft afgelast, maar kortweg ALLE lezingen tot het einde van het jaar (zie ook de lege webpagina over toekomstige lezingen op www.davidchipperfield.co.uk). Met als voor de hand liggende reden dat hij té veel werk heeft. Niet verwonderlijk als we weten dat hij sinds november ongeveer vijf gerenommeerde wedstrijden heeft gewonnen...

Ook de beloofde lezing van Abalos y Herreros moeten we jullie met schaamrood op de wangen (voorlopig) schuldig blijven. Deze lezing zou doorgaan in samenwerking met het Cervantes-instituut, het officiële Spaans cultureel centrum. Aangezien bij de lezingorganisatie meerdere partijen zijn betrokken, verloopt de communicatie minder snel dan we gewoon zijn. In dit stadium durf ik nog niets expliciet beloven, maar vertellen kan ik wel dat deze lezing nog niet helemaal verticaal is geclasseerd.

Shakespeare zei ooit dat wensdromers altijd dwazen zijn, maar het is slechts dankzij dromen dat het onbereikbare tastbaar kan worden.

Dominique Pieters

Woning te Leeftaal door Macken & Macken. Foto: Paul Casaar

↳ MACKEN & MACKEN

DONDERDAG 3 MEI 2007 OM 20U30
LEZING OMTRENT HET WERK VAN MACKEN & MACKEN ARCHITECTEN (B)

VLM-ZAAL (voorheen Bacob-gebouw door S. Beel), VELODROOMSTRAAT 28, 8200 BRUGGE

MMA

Fluiditeit van ruimte en tijd betekent een moedige, maar veelal hopeloze zoektocht om de ononderbroken en tegelijk broze beweging van de dingen gaande te houden. Architectuur blikt echter van nature ruimte in en dirigeert daarom elke beweging. Macken & Macken tracht op subtiele wijze deze vouwen in het territorium glad te strijken met intimiteit, alsof de gebouwde objecten alle onwezenlijk broze verlangens van de gebruiker en de passant in hun poriën willen opnemen.

Macken & Macken's interpretatie van het territorium wordt duidelijk aan de hand van waardevol werk dat de complexiteit en de diversiteit, de betekenis en de waarde van de architecturale huid en in het bijzonder de binnenruimte herstelt en overstijgt. Hoewel daarbij het begrip 'ruimte' is te beschouwen als een definitie voor een afgebakende locatie, is 'ruimte' door Macken & Macken zo open geconcipieerd dat het is beladen met betekenissen binnen de dimensie van de subjectieve en persoonlijke ervaring, zoals herinneringen en relaties die steeds verschillend zijn, ongewoon, uniek. Het werk laat toe om de relaties tussen architectuur, interieur, kunst, materie, geometrie, tijd, textuur, geur, geluid, massa, schriftuur... te begrijpen en te verdiepen, ook en vooral terwijl verschillen worden gerespecteerd.

Interieur

De manier waarop we denken over architectuur is steeds gestuurd door de manier waarop we reflecteren over begrenzingen. Als overgang tussen binnen en buiten, tussen volume en stedelijke ruimte speelt

de huid van een gebouw een bijzondere rol. In de oorspronkelijke betekenis biedt ze bescherming, bakent ze eigendommen af en creëert ze privacy. Hoewel veelal ter discussie gesteld, zijn de ideeën uit het Modernisme, dat een gebouw een functionele weerspiegeling moet zijn van het leven binnenin, ook nu springlevend. Voor deze verkenningstocht zetten architecten in het bijzonder transparante en translucente materialen in als een harmonie tussen vorm en functie. Macken & Macken zorgt echter voor een verplaatsing van de traditionele betekenis van een interieur als een omsloten ruimte door te schuiven met grenzen, exterieure ruimtes in de gebouwmassa te laten penetreren en op een door-dachte manier transparantie toe te passen.

Zij zien interieurs als een soort vloeit met een toevallige schil errond die eigenlijk 'an sich' geen belang heeft. Deze heel sterke ontwerpkeuze is bijvoorbeeld zichtbaar in hun beslissing om begane grondgevels in glas uit te voeren (zie o.a. de woning te Leefdaal en het cultuurcentrum De Warande). Radicale transparantie en onverwachte visuele constructieve lichtheid in de vorm van een volledig glazen gevel maken het mogelijk de binnenruimte te zien als een verlengstuk van de landschappelijke omgeving. Architectuur maakt van een onbestemde ruimte immers een bepaalde plek, een plaats met betekenis¹. Deze reflectie over de betekenis van de plaats is het centrale element in de architectuurtheorie van Vittorio Gregotti (1966). Volgens hem mag architectuur zich niet beperken tot een louter objectmatige benadering van een gebouw: "Architectuur is eigenlijk de constructie van een landschap en haar speelruimte

strekt zich veel verder uit dan de technologie van het bouwen. De natuur moet door de architectuur tot bewoonbaar landschap worden omgevormd en daartoe moet de architectuur de materialiteit van de omgeving –zowel in menselijke als in geografische zin– erkennen als haar belangrijkste gegeven.”

Niet alleen strekt bruikbare ruimte zich bij Macken & Macken uit voorbij de gebouwgrenzen, ook zijn de plekken die zich toch binnen de gebouwschil bevinden eerder opgevat als een samenstelling van verschillende domeinen eerder dan een juxtapositie van afgebakende kamers. Het gordijn wordt hier als een bijkomend [scheidend] medium ingezet. Dankzij de toepassing van verschillende, al dan niet translucente materialen beschrijven de gordijnontwerpen van Petra Blaisse / Inside Outside interacties tussen domeinen. Macken & Mackens grenzeloze begrenzingsen tussen gebouw en landschap en tussen verschillende vertrekken geven samen met Blaises ontwerp concreet gestalte aan betekenisvolle relaties. De woning te Leefdaal trekt door haar toepassing van ‘vitrines’ –rekken geprangd tussen glas en gordijn– de periferie naar haar centrum en stoot tegelijk het centrum naar buiten.

Materie en textuur

Materiaalgebruik moet meer zijn dan een doffe opeenstapeling van lichamen en leiden tot een gesublimeerde beleving van de ruimte en mag tegelijk de rol van protagonist niet opeisen. Macken & Macken volgt de redenering van Adolf Loos² door te stellen dat elk materiaal zorgt voor zijn eigen ornament en legt daarbij een buitengewone fascinatie voor de tactiliteit en weerbaarheid van de architectonische substantie aan de dag. Deze materialisering krijgt niet alleen gestalte in een doordacht gebruik van de reeds besproken opake en transparante oppervlakken, maar veelal zijn de gebruikte materialen strikt gekozen op basis van textuur, kleur of patina. Daarbij schuwt Macken & Macken noch historiciteit noch –weliswaar bescheiden– experiment.

Een algemene architectuurhistorische kennis is tegenwoordig steeds belangrijker voor de voortzetting van onze cultuur als geheel dan een brede kennis van technologische materiaalontwikkelingen. Macken & Mackens materiaalkeuze en gedreven uitgangspunt om het landschap niet te belasten met architectuur zijn zonder twijfel ook in dit geval goed terug te vinden bij de woning te Leefdaal. De toepassing van uitpuilende mortel tussen de baksteenlagen verschaft de huid een

tweede laag en incorporeert een zekere tactiliteit op een uiterst eigenzinnige en eigentijdse manier.

Stijl, interieur, circulaties als kruisbestuivingen, materie, kunst (o.a. een samenwerking met Richard Venlet), tijd, flexibiliteit, textuur, omgevingsaanleg. De manier waarop Macken & Macken met deze thema's aan de slag gaan in hun werk, doet sterk denken aan de praktijk van een ambachtsman. De ontwikkeling die een ambachtsman beleeft, heeft immers te maken met het herhalen en variëren van bekende vormen en patronen die hij vernieuwt en herschept terwijl hij de materie bewerkt en worstelt met de constructie. Doorgaans ontstaat hun oeuvre uit een soort heroïsch gevecht tussen al die thema's, terwijl ook de materie en de logica van de constructie de sporen dragen van scherpe dialogen met concepten. Materie en grenzeloze interieurs, wonen en tijd lijken dan op de tekentafel tegen elkaar op te botsen, ze interfereren met elkaar tot een voorlopige evenwichtstoestand, om een tijd later in werkelijkheid weer tot leven te worden gewerkt en in talrijke een nieuwe gedaantes te verschijnen.

Dominique Pieters

1 Heidegger, 1951.

2 “Het maken van ornamenten is verspilling van arbeidskracht en daardoor verspilling van gezondheid. [...] tegenwoordig is het ook nog verspilling van materiaal. [...] Het weglaten van ornamenten is een teken van geestelijke kracht.” Adolf Loos, *Ornament und Verbrechen*, 1910.

Voor wie nog graag wat extra leesvoer tot zich neemt over Macken & Macken, is de inleiding door Maarten Delbeke in *Macken & Macken – Vijf Huizen / Five houses, reeks jonge architecten in Vlaanderen, no. 01* (een uitgave van vai / A16 Antwerpen / Brussel, 2003) over de stijlloosheid en tegelijk stijlvolle aanpak van hun werk uitermate aan te bevelen.

MACKEN & MACKEN

DONDERDAG 3 MEI 2007 OM 20U30
LEZING OMTRENT HET WERK VAN MACKEN & MACKEN ARCHITECTEN (B)

VLM-ZAAL (voorheen Bacob-gebouw door S. Beel), VELODROOMSTRAAT 28, BRUGGE

ARCHIPEL KALENDER WERKJAAR 2006-2007 | zie ook: www.archipelvw.be

DONDERDAG 19 OKTOBER 2006 - om 20U30 -

in de VLM-zaal (voorheen Bacob-gebouw door S. Beel), Velodroomstraat 28, 8200 Brugge
NEY & PARTNERS (B) | ARCHINEERING

DONDERDAG 16 NOVEMBER 2006 - om 20U30 -

in de VLM-zaal (voorheen Bacob-gebouw door S. Beel), Velodroomstraat 28, 8200 Brugge
LENS°ASS (B) | VERSMELTENDE DISCIPLINES

DONDERDAG 7 DECEMBER 2006 - om 20U30 -

in het auditorium van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), Alfons Vandemaelestraat 96, 9320 Erembodegem
DE SMET VERMEULEN ARCHITECTEN | ADRES TAFEREEL TECTONIEK

VRIJDAG 22 DECEMBER 2006 - om 20U30 -

in 't Leerhuys, Groeninge 35, 8000 Brugge
FILMAVOND | SKETCHES OF FRANK GEHRY

VRIJDAGEN 19 JANUARI, 2 EN 16 FEBRUARI 2007 - telkens om 20U30 -

in 't Leerhuys, Groeninge 35, 8000 Brugge
CASE STUDY HOUSES | door Dirk De Meyer
WRIGHT, SCHINDLER, NEUTRA | door Luc Verpoest
PROSPECTIE ARCHITECTUURREIS | door Wim Supply & Géry Vandenabeele
lezingentriптик in het kader van Archipels architectuurreis naar California in de lente van 2007

31 MAART - 10 APRIL 2007

architectuurreis
CALIFORNIA (VS) | SAN FRANCISCO, LOS ANGELES & LA JOLLA

DONDERDAG 3 MEI 2007 - om 20u30

in de VLM-zaal (voorheen Bacob-gebouw door S. Beel), Velodroomstraat 28, 8200 Brugge
MACKEN & MACKEN (B)

VRIJDAG 18 MEI 2007 - om 20u30

in de concertzaal van de Bijloke, J. Kluykensstraat 2, 9000 Gent
DAVID ADJAYE (UK) | SOCIALE VERBEELDING

VRIJDAG 1 JUNI 2007 - om 11u00

in het HST-station Liège-Guillemins te Luik
WERFBEZOEK | HST-STATION LIEGE-GUILLEMINS DOOR SANTIAGO CALATRAVA
STADSBEZOEK | LUIK

VRIJDAG 15 JUNI 2007 - om 20u30 -

in 't Leerhuys, Groeninge 35, 8000 Brugge
FILMAVOND | BUILDING THE GHERKIN (SIR NORMAN FOSTER)

JUNI 2007 - om 20U30 - (geannuleerd !!!)

in het Concertgebouw, 't Zand 34, 8000 Brugge
DAVID CHIPPERFIELD (UK) | UITGEZUIVERD ORNAMENT

Tempelhof 21 - 8000 Brugge - tel: 050/322.420 - fax: 050/322.421 - info@archipelvw.be - www.archipelvw.be
Rek.nummer:750-9072064-06 - Secretariaat: ma tot vrij van 13.00 tot 16.00 uur

Voorzitter Marc Felix
Secretaris-zakelijk leider Wim Supply
Penningmeester Ignace Berten
Bestuursleden Joost Declercq, Andie Decock, Annemie Demeulemeester, Frederik Tomme, Jan Vandewalle, Géry Vandenabeele, Joost Vanhove, Michel Van Langenhove.
Artistiek leider Dominique Pieters
Secretariaat Martine Pollier

